

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 30.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

Ш А Р А Н.

(Наставак.)

Ана. Е, сад само да испадне за руком! Ал' оће, оће, та он верује сваком чуду, само женама не верује, — ал' нека, кад сам се и ја накланала да једаред начиним русваја! Давно то мене тишти, што смо ми жене најлуђа створења! Видићемо, ко ће сад бити луђи. Оћу да га залудим, не би ли се опаметио, другог му лека не знам. А као што је сад све горе почео, не знам на што би изашло. Из овога шарана сад морају понићи и сватови, и учитељство! Тај ће шаран и Панту да научи памети; — мало ће горко бити, ал' ће се после засладити. Ха, ха, ха, морам унапред да се смејем. (Узме корпу и одлази.)

ПРИЗОР V.

Панта (долази.)

Панта. Што јесте, јесте, баш вајн дечко тај мој Станко! Само ми је нешто здраво замишљен! Бадава, суђено је њему да буде славан човек, то се не да сакрити; ал' док га виде само у Карловци, свако ће да каже: тек, тек пантин син ваља! Као што сам наумио, при том остаје: сутра се путује. Сад још ово мало да оконам што сам почео, (копа) јер ено стоји и у вечитом календару: шта човек за млада месеца заради, од тога има троструку аснугу. За што је то тако, ја не знам, ал' то су тајне божије, што човек не може да докучи, а још је мој дед говорио: што на ште срце урадиш то ћеш најскупље продати. Боже мој, како су му-

дри били, ти наши стари! Попа ми је, истина, говорио, да то ништа не треба веровати, да су то само врачбине! Јест, врачбине, а што и он врача кад не верује? Та и ономад је најмио девет надничара, да му виноград режу. Баш сам бројао, три пута три девет! — А, рекох, попо, не ћеш сакрити, уватио сам ја тебе, дакле девет, па тако му виноград и роди боље него ичији. Па још он може казати да не врача! Таки су ти учени људи, што знају, то крију, а нама једнако предигују: Не ваља врачати, не ваља врачати, а ту баш и лежи најдубља мудрост. Сад већ и ја тако радим! И ја кажем, да не држим на врачбине, ал' само кад би све докучити могао. Хо, хо, — шта је ово? Гле, Бог и душа, ако ово није чудо, — риба! (Извади шарана.) Тако ми бога шаран, на жив! Гле, гле, како се праћака, канда сам га у Дунаву уловио. Е, сад нека ми ко каже, да не бива свашта на свету! А на последак за што не би и било. Човек не треба ничему да се чуди, свашта има свога узрока, само га ваља наћи, — тако вели стара књига. (Мисли се.) Овде је подводно, шаран је несташан, ови димшићи и тако су већ толигу рибу расплашили, можда се мигољби, мигољби кроз земљу, док није дошао чика панти под ашов, да му се понуди за печење. — а петак је, таман како ваља. Е, сад коме да кажем не би ми веровао. (Виче.) Жено! О, жено!

(Наставиће се.)

ПИСМА ИЗ СРБИЈЕ.

(Вајмар. — Србин, немачки глумац. — Прва скупштина глумаца целе Немачке. — Један летимичан предлог.)

(Наставак.)

Напомену три случаја ради којих се може глумац отпустити: 1) ако учини кривицу ради које дође под истрагу; 2) ако насрне на управитеља, редитеља или капелника; 3) ако у игри скандалозним начином увреди публику.

На послетку рече: „Господо управитељи, који сте међу нама, не зазирајте ни мало од нас! Задах демократскога духа, који веје у нашим радовима, не ће вам ни у колико наудити. На против! Он ће вам још већма учврстити положај као вођима позоришним. Поверите се овоме духу! Поверите се нама; видећете да смо бољи — него што нас казују. Хоћемо ли, да не попусти позоришна уметност, онда је последње време, да расправимо унутарње питање, да реформишемо и главу и удове, а у ово пре свега спада дисциплинаран закон. Ако ово урадимо, онда ћемо моћи изаћи пред отачбину и њезине заступнике и потражити од њих заштите и признање: да је позориште доиста јаван завод за образовање и облагорођавање, и т. д.“

По овоме примљени су предлози: да се глумцу за казан може узети до половину месечне плате; да на 14 дана објави отпуст изузимљући кад се отпушта за неморално владање и јавни скандал; да болеснога глумца, поред позоришнога, може лечити и приватни лекар, и ако се ова двојица у мњењу о здрављу његову размимоглазе, онда да се позове на оцену званични лекар; да члану, који преко шест недеља болује, може управа отказати на 4 недеље; да чланови, који немају више од 35 талира месечно губе кад су болесни само трећину своје плате; да се на свршетку месеца имена кажњених обзнане, и т. д.

Овим је завршена прва седница. По подне у 4½ сахата испунили су се сви чланови па отишли те походили шилеров дво-

рац, а отуд отишли на гробље кнежевској костурници. Пре уласка у капелу изговорио је Барнај из Франкфурта беседу. После краткога увода рече: „Данас смо ми били први глумци, који се састаше, да већају о друштвеним и уметничким питањима, па ето смо и овде први; јер ово је први случај, да су чланови позоришта заједнички дошли овом светом месту; ми не долазимо у гали с бурном свирком и певанком ни с венцима лаворовима — тихо и скрушено стојимо овде, а у срцу нам је као побожном поклоником пред гробом светим; на дар донесемо најердачније саучешће, безгранично поштовање и ускипела осећања људима, који умреше, али — који ће вечно живети.“

„Ево ово је кнежевска гробница. И доиста је то, пријатељи, права кнежевска гробница. Овде тихо почивају владоци вајмарскога дома — а овде кнежеви духа! Племенитост владалачкога дома овде нам се најјасније указује: за живота посадише кнежеве царства духовнога до престола свога, а мртве их положише поред себе у једном истом дому.“

„Чим да дамо израза нашим осећањима кад приступимо сандуцима? Све што би овога ради покушали, било би несавршено; свака реч би била бесмислена према оном звучном гласу што у нашој унутарњости звони.“

„Тихо и ћутом приступимо светим местима и бацимо тужно-жалостан, али поносит поглед на остатке великих самртника и мртвих великана.“

„Ступимо, а собом понесимо свету, узвишену успомену!“

Са свечаном тишином сви сиђоше у гробницу. Цвећем обасуше гробове. Изузетно беше допуштено, да из безбројних лаворових венаца, који покриваху гробове, истргну по

који листак за успомену. За тим су походили православну цркву.

На другој седници, сутра дан, прочитано је писмо баварскога краља, који изјављује, да му је мило што су се глумци већ једном сложили да сами свој положај поправе. За тим се приступило

раду. Поднесене су и претресане основе по којима би сви чланови глумачких позорница ступили у сталну заједницу ради свога унапређења и умнога и моралнога. Појединости овога предлога са свим су засебне природе и сматрам са свим излишно наводити их.

(Наставиће се.)

Д И Ш Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Маријана.“) У среду 16 фебруара гледасмо у позоришту нов комад: „Маријану,“ позоришну игру у 5 раздела, коју је за српску позорницу удесио Манојло Хрваћанин. Овај се комад пре једно двадесет година давао на свима позорницама и свуда се допао. Од то доба оде мало по мало у заборав, и може бити да се не би српска публика с њиме ни сада упознала, да не беше нашег вредног превађача позоришних дела М. Хрваћанина, који је тај комад дотерао према данашњем укусу позоришног света, па га још и зачинио раденичким питањем. Тим је начином комад, који је и иначе пун позоришног ефекта, постао „модерним“ и моћи ће се тако одржати на позорници, нарочито ако се тако добро, лепо и складно одигра, као што то беше овога вечера. Заиста је наслада човеку, кад му ништа не мути уживање, па кад се тако само с похвалом може да сети свију приказивача, а то је реткост у нас. Таке представе дају право уметничко уживање, а до тога би требало да је нашим глумцима увек стало, ако желе да докажу, да су појмили свој лени ал' и тежак задатак, ако желе доћи до части и славе прaviх уметника!

Представа је испала, као што већ споменусмо, да не може боље бити. Ружићка (Маријана) приказивала је јад и тугу, чемер и невољу несретне жене и бедне матере тако верно, тако истинито, тако живо, да те је морала потрести. Њена вештачка игра тога вечера остаће у спомену свију гледалаца. Ружић (Бертран) верно је изнео све црте поводљива ал' добра срца човека, који са своје поводљивости упропаштајује и породицу своју и себе. Та је слика тако верна и жива била, да си се заборавио, да се то тек на позорници збива. Брани (Реми) с особитом вољом и вештином изнео нам је лакоумна, ал' за то ипак непокварена човека. Игра му беше тога вечера тако природна, па баш за то и лепа, да је се носи могао нагледати. Ј. Маринковићка (Грофица Бисијерева) била је и

по спољашњем изгледу и по држању аристократкиња, која срећу своју налази у томе, што може друге људе усрећити. Недељковић (Бисијер) беше ванредно добар. У тој улози отресао се био и своје обичне крутости и неприродног кретања. Шта више и говорио је много лепше него што то обично чини. Нека и у другим својим улогама тако исто ради, па ће мало по мало дотерати до тога, да се и лепо креће и лепо говори на позорници. Суботић (Апијани) добро је обележио све црте у карактеру таког препреденог уље, као што је Апијани, који не бира средства кад обе да дође до цели своје. Такве улоге увек му добро испадају за руком. И све остале глумце и глумице у овом комаду морамо тек с хвалом споменути. Свима нек је уписано у заслугу што су и поједине сцене, као н. пр. сватови и призор пред гостионицом „код винове лозе“, тако живо и складно ишле.

Д. Ружић и Д. Ружићка ступили су у овом комаду последњи пут пред овдашњу публику пре поласка свога у Београд. Наше позориште много губи у њима, особито с тога, што у невреме одлазе, ал' шта ћемо, кад се не можемо изједначити с Београдом, нарочито што се тиче удобног живота и плате глумаца, па ћемо тако до века страдати и мучити се за друге.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

* (Нове књиге.) Трошком Матице далматинске изашла је књига: Radišu bog romaže, с енглескога, прерадио Михаило Павлиновић. У Задру 1872, на 8-ни. стр. 190. Цена 60 нов. Налази се на продају у књижарницама и код повереника Матице далматинске, као: у Задру код Сп. Артале, Ј. Вагнера; у Обровцу код Владимира Шимића; у Шибенику код Ђ. Граховца; у Книну код Ал. Катића; у Спљету код Вида Морпурга; у Манарској код А. Рибוליћа; у Корчули код Абр. Толентина; у Дубровнику код Претнера и проф. Луке Зоре; у Котору код проф. Јак. Групковића; у Доброти код П. Камепаровића; у Будви код Ф. Серзентића; у Сењу код Душтера.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТПЛАТА.

ПРЕДСТАВА 30.

БРОЈ 20.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 22 ФЕБРУАРА 1872.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

ШАРАПА.

ШАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОЈ РАДЊИ, ОД ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА.

О С О Б Е:

Панта Динарић, вртар	Соколовић.	Први	} сељак.	Пешић.
Ана, жена му	Ј. Поповићева.	Други		Бунић.
Станко, син им, свршен при- правник	Станчић.	Трећи		Лукић.
Савка, сироче у комшилuku	Л. Хаџићева.	Четврти		Живковић.
Футошки кнез	Хаџић.	Пети		Лесковић.

Збива се у Футогу.

ЗА ТИМ:

ЛУДНИЦА.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, ПО ДЕСАЖИЈЕРУ, ПОСРБИО Ј. ЂОРЂЕВИЋ.

О С О Б Е:

Цветовић, доктор у лу- дници	Зорић.	Стеван Соколовић	Недељковић.
Пава, његова ећи	М. Недељковићка.	Мажибрадић, берберин (луд)	Рашић.
		Цера, докторов слуга	Хаџић.

НА ПОСЛЕТКУ:

ПРВИ САСТАНАК.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, С ПЕВАЊЕМ, ПО СКРИБУ ПРЕРАДИО И. ВУЧЕТИЋ, МУЗИКА ОД А. МАКСИМОВИЋА.

О С О Б Е:

Драгић	Зорић.	Светозар Савић	Недељковић.
Драгићка	Ј. Поповићева.	Нешић, драгићев шурак	Суботић.
Љубица, њихова ећи	Л. Хаџићева.	Јован, слуга	Рашић.

У четвртак 24 фебруара: „**НОВИ ПЛЕМИЋ**.“ Позоришна игра у 5 раздела, од Гернера, посрбио Л. Телечки.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.